

Događaj:	Nenajavljeni radovi
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	05.08.2020. godine, 13:00 UTC, kontrola letenja
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	

<p>Opis događaja:</p>	<p>Podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>Problemi prilikom kreiranja i slanja METAR izvještaja sa lokacija dva aerodroma. VOLMET operateri i oblasni prognostičari u Banjaluci su uočili problem u MET osmatračkim izvještajima. MET aerodroma je odmah uočio problem i izdati AUTO METAR je zamenjen COR izvještajem ali je MET drugog aerodroma imao problem koji je trajao od 13-16 UTC. Naime, nisu obavješteni o bilo kakvim radovima, sve informacije na MET displeju su bile obojene crveno i nisu bili sigurni u njihovu validnost. Primenjena je rezervna procedura za mjerenja i osmatranja, osim za vetar. U izvještajima su, u skladu sa uputstvima, slate kose crte jer nije bilo moguće primeniti rezervnu proceduru kada je jedan osmatrač u smeni. Suština događaja je da su informacije na displeju bile validne i mogle su se koristiti ali MET ih nije smio koristiti iz neobaveštenosti o vrsti radova.</p> <p>Na pitanje koji je mogući uzrok ovog događaja, podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>Neobaveštenost COM centra o obavezi najave radova, nedovoljna koordinacija sa servisima na koje će radovi imati direktnog uticaja, ali i sa Odsjecima koji su odgovorni za praćenje procesa. U ovom slučaju, Odsjeka oblasnog meteorološkog biroa i tehnike na ATCU II.</p> <p>Na pitanje šta je se moglo učiniti da se ovakav događaj izbjegne, podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>Svaka intervencija od strane tehnike na bilo kom JPAKL ili u COM centru bi trebala/morala biti najavljena kako bi MET osoblje na lokaciji izvođenja radova ali i u MWO znali da na vreme primene rezervne procedure ili da se na vreme izda NOTAM o eventualnom prekidu ili nedostajućim informacijama.</p>
-----------------------	---

Opis postupaka učesnika u događaju:	
Okolnosti pod kojima se događaj desio:	
<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>1. Sprovedena je istraga ovog događaja.</p> <p>Zaključci ove istrage:</p> <p>-Dana 04.08.2020. godine, zaposlenik Odsjeka za BIHAN i IT podršku, putem e-mail poruke, dostavio je najavu radova "Uspostava novih LA na AMHS sistemu 04.08. do 05.08. u 14h", koju su zaprimili načelnici Odjela za vazduhoplovnu tehniku ATCU I i ATCU II, zaposlenici Odsjeka za BIHAN i IT podršku, zaposlenici COM BH, zaposlenici Odsjeka za vazduhoplovnu tehniku JPAKL-ova.</p> <p>-Zaposlenici Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju JPAKL-ova, kao i BHMET nisu bili upoznati s navedenim radovima.</p> <p>-Zaposlenici Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju JPAKL Sarajevo su uočili problem i s dva COR izvještaja zamijenjeni su izdati AUTO METAR-i.</p> <p>-Aerodrom je započeo sa radom u 06:00 UTC, a završio u 14:00 UTC.</p> <p>-U "Tehničkom izvještaju - ST 02/2020" Odjela za vazduhoplovnu tehniku JPAKL-a, navodi se promjena ožičenja između SmarTapTools i Comsoft-ovog rack-a, softwareski update s novim IP adresama i rutiranjem, te je navedena privremena nefunkcionalnost TapTools sistema što je rezultovalo nemogućnošću slanja METAR izvještaja.</p>

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>-Zaposlenik Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju JPAKL-a nakon nastanka kvara postupio je u skladu s dokumentom – “Uputstvo za METAR/SPECI” 4 Postupci u slučaju nedostajućih informacija sa primarnih sistema za mjerenje i osmatranje.</p> <p>-Zaposlenik Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju nije obavjestio Odsjek za vazduhoplovnu tehniku JPAKL-a o trenutnom kvaru.</p> <p>-Zaposlenik Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju je primijenio rezervne procedure, što uključuje odlazak u meteo vrt, ručno očitavanje i unos podataka, a što uzima dodatno vrijeme u odnosu na redovnu situaciju kada oprema ispravno radi.</p> <p>-Po izjavi zaposlenika Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju nije stigao postupiti u skladu s dokumentom – “Uputstvo za METAR/SPECI” 4 Postupci u slučaju nedostajućih informacija sa primarnih sistema za mjerenje i osmatranje u dijelu u kome se navodi:</p> <p><i>U slučajevima kvara bilo kog senzora odmah se, u skladu sa propisanim koordinacijama Odsjeka pri JPAKL, prijavljuje kvar Odsjeku za vazduhoplovnu tehniku i obavještava ovlašteni originator koji će koordinisati pri objavi NOTAM poruke o neispravnosti senzora.</i></p>
---	---

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>-Obzirom da je JPAKL lociran u "land side", meteo motritelj mora otići do aerodroma, proći proceduru Granične policije prilikom ulaska na "airside", te se voziti na kraj piste, kako bi očitao vrijednost vjetra te se ponovo vratiti na lokaciju JPAKL-a. Zbog navedenog, na lokaciji meteo motritelj ne može izvršiti poslove opisane u dokumentu – "Uputstvo za METAR/SPECI" – Postupci u slučaju nedostajućih informacija sa primarnih sistema za mjerenje i osmatranje u dijelu u kome se navodi:</p> <p><i>Na lokaciji aerodroma, budući da nije moguće uključiti podatak sa drugog praga, a do postavljanja rezervnog senzora, koristiće se ručni anemometer, uz vođenje računa da njegova ekspozicija bude maksimalno moguće reprezentativna duž cijele PSS.</i></p> <p>-U slučaju da je na lokaciji aerodroma u vremenu trajanja ovih događaja bilo najavljenih letova (odlasci/dolasci), kontrolor na dužnosti morao bi obavjestiti pilote vazduhoplova da zbog tehničkog kvara, ne može iščitati podatke o vjetru, te je u tom slučaju na pilotu vazduhoplova da odluči, da li će poletjeti/sletjeti ili će odložiti polijetanje/slijetanje.</p> <p>-JPAKL-ovi se ne nalaze u distribucijskoj listi dokumenata "Uputstvo o koordinaciji i nivou usluga vazduhoplovne meteorologije i vazduhoplovnog informisanja" koji propisuje: "Dodatno su u svakom JPAKL-u ovlašteni načelnici JPAKL-ova, šefovi konrola letenja i šefovi smjena isključivo za slanje privremenih podataka za gore navedene subjekte!"</p>
---	---

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>-Budući da Frequentis nije prihvatao ručno upisane podatke dobijene rezervnom procedurom, zaposlenik Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju JPAKL-a METAR izvještaj je slao putem CADAS-a.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Stručna lica SMD-a su izvršila analizu ovog događaja.
---	--

Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)	<p>E1 po RAT metodologiji</p> <p>U ovom događaju nije bilo direktnog uticaja na bezbjednost i pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi. Što se frekvencije dešavanja tiče, ovakva vrsta događaja je vrlo učestala.</p>
Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	<p>Izraditi šemu povezanosti između TapTools i COMSOFT sistema na lokaciji JPAKL-a.</p> <p>Preispitati i po potrebi ažurirati dokument "Uputstvo za METAR/SPECI" u dijelu 4. Postupci u slučaju nedostajućih informacija sa primarnih sistema za mjerenje, na način da se tačno definiše koji originator treba uputiti zahtjev za objavu NOTAM poruka u slučaju nemogućnosti objave MET poruka, kao i da se razmotri mogućnost <i>ad-hoc</i> dolaska drugog motritelja u slučaju dugotrajnog kvara koji bi uzrokovao neobjavljivanje podataka o vjetru na lokaciji.</p> <p>"Uputstvo o koordinaciji i nivou usluga vazduhoplovne meteorologije i vazduhoplovnog informisanja" distribuirati JPAKL-ovima radi primjene i upućivanja zahtjeva za objavu NOTAM-a.</p> <p>Preispitati i po potrebi ažurirati dokument "Procedura za održavanje i nadzor vazduhoplovno-tehničkih sistema", na način da se reguliše da se prilikom najave radova o istim obavjeste sve operativne službe na koje radovi utiču, te da se radovi kad god je to moguće obavljaju u vrijeme kad ATS služba ne radi.</p>
Prijedlog drugih mjera:	
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	

Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić,
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	Marinko Šimunović,